17 חברי המקשר ואגד הקימו ושרתו ב

פלוגת טנקים סודית

שנועדה לבלום התקפה של הלגיון הירדני על ירושלים והישובים הסמוכים

יוסי חיון, כיום גמלאי של אגד ששירת ביחידה כנהג טנק מיום הקמתה ועד לפרוקה נזכר בגיוסי הפתע והכוננויות של היחידה בכל עת ששיירות "שוטרים" עלו להר הצופים | "הטנקים הוחבאו באזור הסטף או במחנה שנלר בתוך ארגזי עץ כדי שמשקיפי האו"ם לא יגלו אותם" | במלחמת ששת הימים סייעו הטנקים (שרמנים וסופר שרמנים) לצנחנים בכיבוש ירושלים והגיעו מאוחר יותר גם לרמת הגולן

מאת צביקה וינשטוק

במועדון גמלאי אגד שבמרכזית ירושלים הוצב לאחרונה שלט בו מצוינים שמותיהם של 17 חברי "אגד" ו"המקשר" ששרתו בפלוגת הטנקים הסודית של ירושלים, את השלט התקין חברנו הגמלאי יוסי חיון, ששירת בפלוגה הסודית הזאת בתפקיד נהג טנק מיום הקמתה בשנת 1958 ועד לפירוקה בשנת 1974 לאחר מלחמת יום הכיפורים. מספר יוסי: "עם שחרורי מהשירות הסדיר זומנתי לשירות מילואים ראשון ליחידה שהייתה יחידה סודית והורכבה למעשה מאנשי ירושלים ששרתו בחיל השריון. כידוע, הסכמי שביתת הנשק שנחתמו בין ישראל לירדן בשנת 1949 הטילו איסור להכניס נשק כבד לתוך העיר ירושלים ומשקיפי האו"ם שהיו מוצבים בעיר דאגו לאכוף הסכם זה. לפיכך הוחלט שהטנקים שהיו אמורים להגן על ירושלים

איכון ההקמה של הפלוגה 1958

יוחבאו במחנה סטף שהיה מחוץ לגבולות העיר ובמקרה חירום יוקפצו אליה על מנת למנוע מהלגיון הירדני כל אפשרות לבצע איזה שהוא מחטף בכיבוש הר הצופים, מבשרת, או כל שכונה אחרת בעיר.

הקמת היחידה הוטלה על רב סרן אהרון קמארה שהיה מפקדה מיום הקמתה ועד לפירוקה. לאחר איכון ההקמה גובש צוות קבוע של חיילי מילואים, בהם **17 חברי "המקשר" ו"אגד" בירושלים** שמילאו תפקידים שונים כמפקדי טנקים, נהגי טנקים, אנשי החוליה הטכנית, אנשי קשר ומינהלה שהיו אמורים להיות מוקפצים בכל עת ותוך התראה קצרה מאוד.

גיוס מהיר וימי כוננות רבים

ואכן היו לא מעט אירועים שדרשו גיוס מהיר של היחידה במיוחד במועדים שבהם עלו השיירות להר הצופים כדי להחליף את "השוטרים" שהיו חיל מצב בהר. ימי הכוננויות הרבים שבהם הוזעקנו נוצלו לעריכת סיורים באזור הקו העירוני. את הסיורים האלה ערכנו כשאנו לבושים בבגדים אזרחיים כדי לא לעורר את חשדם אל משקיפי האו"ם. נסענו במוניות וקצין המודיעין של החטיבה היה מצביע לנו על מיקומן של העמדות הירדניות. את איכון היחידה ביצענו במחנות איכון באזור הנגב, הטנקים של היחידה היו מסוג "שרמן"M-4 A-1 -טנקים אמריקאים מתקופת מלחמת העולם השנייה שנרכשו בצרפת והיו בעלי תותח של 76 מ"מ.

בחלוף השנים שוכללו טנקים אלה, הוחלפו בהם מערכות מכניות

רבות, והם נקראו "סופר שרמן" חלקם אוכסנו במחנה סטף וטנקים אחדים אוכסנו במחנה שנלר מוסווים בתוך ארגזי עץ גדולים על מנת שמשקיפי האו"ם שהיו עורכים ביקורות במקום לא יבחינו בהם. לאחר פעולת סמוע בנובמבר 1966, במהלכה נכנס צהל בכוחות גדולים לכפר ופוצץ בתים רבים, (בתגובה להרג 4 חיילי צהל בכביש הפטרולים הסמוך לכפר) התעורר חשש מתגובה ירדנית והוחלט לגייס את חיילי הפלוגה לסבב של ימי מילואים בצמוד לטנקים. עם סיום מכסת ימי המילואים (כל לוחם גוייס ל-40 יום מילואים) הובאו חיילים מגדוד טנקי "שרמן" אחר שהחליפו את חיילי הפלוגה, חיילים אלה הגיעו עם טנקים שלהם ולמעשה תגברו את מצבת הטנקים של הפלוגה הסודית, כך שבפרוץ המלחמה ניתן היה לפצל את הפלוגה לשניים דבר שהוכיח את עצמו בזמן הלחימה במלחמת ששת הימים.

בפרוץ המלחמה פוצלה הפלוגה שמנתה 18 טנקים לשתי פלוגות שסופחו האחת לכוח משימה מיוחד של חטיבה 16 הירושלמית בדרום ירושלים והשני לחטיבת הצנחנים שנלחמה בצפון ירושלים. אני הוצבתי בפלוגה השנייה, בפיקודו של רפי ישעיה.

כשהחלה המלחמה- הגענו ממחנה סטף למחנה שנלר. מיד עם הגיענו חטפנו הפגזה שאילצה אותנו להתפזר לרחובות צפניה, עמוס ושכונת הבוכרים שהיו מוסתרים מעיני הירדנים. לאחר המתנה במקום התחלנו לנסוע בחצות הלילה לכיוון שכונת פאג"י ומשם בשעה 02.15 התחלנו בכניסה לבית הספר לשוטרים. כל טנק ירה את כל כמות התחמושת שהייתה ברשותו, ובעקבות ירי מסיבי זה פרצו הצנחנים את הגדרות ונכנסו לאזור.

טיפול בטנקים עם סיום הלחימה בשטח

הטנקים בנסיעה לחברון

הטנקים בגשר של כנסיית גת שמנים ניתן לראות בבירור פגיעת פגז חלול בחלקו האחורי של הטנק של יוסי חיון

יוסי חיון
מאנשי הפלוגה

טעות בניווט

משם המשכנו לכיוון רחוב דרך שכם בסיוע לצנחנים שהיו שם, עברנו את סמטת המוות בדרך שכם לאחר שאחד הטנקים פגע בעמדה שהייתה ממוקמת בתוכה, הגענו למוזיאון רוקפלר ומשם היינו אמורים לרדת לכיוון הכביש המוביל להר הזיתים. אולם בגלל שלא הבחנו בפניה החדה שמאלה היכן שהיום נמצאת תחנת הדלק- המשכנו בטעות לכיוון הירידה לכנסיית גת שמנים שם חטפנו אש כבדה. טנק אחד נפל מהכביש והתהפך ונפגעו לנו מספר חיילים. כשגילנו את הטעות- חזרנו בחזרה ועלינו להר הזיתים שם בראש ההר בצענו תצפיות על מנת לאתר טנקים ירדניים שעלולים היו להגיע לעיר מכיוון עזריה.

לאחר שאיום זה הוסר ירדנו לכיוון העיר העתיקה עזרנו לצנחנים בפריצה ולאחריה הפלוגה שלנו החלה בירידה בכביש המוביל ליריחו. בכניסה לעיר עצרנו להמשך קבלת פקודות, מהעיר יריחו נסענו על שרשראות לכיוון צפון דרך הכבישים העוברים בסמוך לשכם וגנין והגענו לקיבוץ גדות שליד הכנרת ומשם עלינו לרמת הגולן ובזה הסתיימה המלחמה של הפלוגה הסודית שלנו".

חברי אגד ירושלים ששרתו בפלוגת הטנקים הסודית משנת 1958 ועד 1974

יצחק ברוך	מולכו שמואל
מיוחס רפי	שווקי אהרון
בן אהרון שמעון	ליס חנוך
יוסי חיון	מיוחס יוסף
מזרחי אבי	מינה שלום
אברהם לוי	לנגר יוסף
דוד חרוש	משה לב
חבר דני	מאיר אבישי
חיים פרח	